

Hoc autem fallit secundum aliquos in nouitiis Societatis Iesu, qui quidem abque superioris licentia testantur, quippe cum ea lege in nouitiarum recipiantur, ut nihil nisi conscio, & approbante superiore, dum in Societate perseverauerint, efficiant, & simplici promissione se astringant ad disponendum de omnibus suis rebus abque spe vilo tempore recuperandi, quandoque post primum nouitiatum annum superior iniunxerit, ut retulimus cap. 1. num. 1. facerent contra fidem datam, si sine superioris licentia testarentur, & id esset iusta causa expulsiouis. Quare tenebantur nouitij vel nouitiarum egredi, vel testamentum reuocare, promprisque se reddere ad abdicanda a se omnia bona, quando finito primo probationis anno a superiore eis iniungeretur. At id testamentum factum abque licentia esset validum, utpote factum ab homine simpliciter sui iuris. Sic Molina *tom. 1. de iust. disp. 139. col. 5. vers. est vero obseruandum.* Hac tamen limitatio mihi displicet, quia cum nouitij Societatis Iesu simplici illa promissione solum se astringant ad disponendum de suis bonis dispositione irrevocabili inter viuos, quando superior iniunxerit, nec se obligent ad non disponendum prius alio modo, nullatenus contrahentur ei promissioni disponendo antea per testamentum cum intentione disponendi inter viuos, quando superior iniunxerit; quia cum testamentum illud sit reuocabile, non obstat facultati disponendi inter viuos, per quam dispositionem reuocatum manebit: sicut idem Molina *eodem disp. 139. col. 6. vers. si hinc iam facile, ait ingreditentem nouitiatum Societatis Iesu v. condito prius testamento, admonendum esse peracto primo probationis anno teneri quando superior id iniunxerit, illud reuocare, & disponere omnino de suis bonis abque spe recuperandi, sicut in suo ingressu in nouitiatum promissit.* Cur ergo non dicemus idem de testamento effecto in ipsomet nouitiarum? Atque ita sentio huiusmodi nouitios, antequam disponere inter viuos irrevocabiler a suo superiore iubantur, posse liberè testari abque vlla licentia, cum intentione tamen firma reuocandi, & disponendi, prout promiserunt, quando superior iniunxerit post primum probationis annum; quod certius videtur in nouitiis mortis proximis: tunc enim conuenientius est, ut disponant de suis bonis, & sepe expediet non expectare consensum Prælati. Hoc autem intelligo, si nouitij illi vota nouitiorum non emisissent; quippe iis emissis non possent licitè testari abque superioris licentia, propter votum paupertatis, quo astringuntur, quod obligat ad nullatenus de propriis bonis disponendum abque superioris facultate. Verum verò id testamentum valeat, dicemus infra.

6 Id tamen verum est quod ait Molina *eodem disp. 139. col. 5. vers. est vero obseruandum,* nimirum, nihil impediante hoc testamento teneri hunc post emissã vota sub mortali, si ita superiores eum astringere vellent, reuocare testamentum, & abdicare a se omnia bona abque spe illa recuperandi, quia votu paupertatis ad id obligat: & quãuis non explicet, an solum ad hoc teneatur qui vota bienij emisere in Societate, an etiam qui eadem vota tempore nouitiatum; at de vtriusque idem credo, quia eaque vtrique voto paupertatis sub eadem forma emissio astringuntur.

7 Tenetur autem nouitius testans relinquere legitimam iure debitam ascendentibus, & descendentibus, ut bene docent Francus *eodem rubrica. num. 66. & 70. Nauarr. comment. 2. de regular. num. 44.* quod eo vel maxime verum est, quia communissima sententia idem affirmat de professo testante, idque ita esse probauimus supra; & (ut bene aduertit Nauarr.) etiam id non esset verum de professo testante, per *authen. si qua mulier. C. de sacrosanctis. Eccles.* cui innuntur dicentes professum non teneri legitimam relinquere ascendenti-

bus, adhuc esset verum in nouitio testante, quod hic nullo iure liberetur hoc onere: nec textus liberans professos debet extendi ad nouitios in ascendendum præiudicium. Et an per id testamentum præiudicare possit usufructuari, quem legat pater in aduentitia, dicemus infra.

At monasterio non tenetur aliquid relinquere in eo 8 testamento, quia *authen. si qua mulier.* præcipiens legitimam seruari monasterio, loquitur de professo testante, cui interdictum erat iure ipso testari; idque speciali iure indultum est si liberos habeat, cum eo tamen onere relinquenda suæ partis monasterio, ut explicabimus infra. Ad nouitio nullibi id onus est imminutum, & ita docent Francus *eodem rubrica. n. 67. & 68. Beroius c. in presen. num. 119. de probatiomb. Nauarr. eo comment. 2. n. 49.* ac proinde non succedit monasterium contra id testamentum, ut bene tradit Tapia *authen. ingressi. verb. suac. 2. n. 14. fin. & verb. idque nec de his. c. 1. n. 15. & dicemus latius infra q. 3. in hoc cap.*

Sed difficultas est, an nouitius possit testari de spe, 9 quam habet succedendi parentibus adhuc superstitibus? Solutio constat ex dictis cap. præced. in quo ostendimus decisionem l. finalis. C. de pactis, procedere non solum in pactis, sed etiam in testamentis, & non obstante ea decisione posse nouitios per pacta, & renunciations irrevocabiles disponere de hæreditatibus nondum delatis, & de spe succedendi parentibus. Vnde etiam sit, eos nouitios posse disponere similiter per testamentum de eisdem.

Hinc deducitur primò, posse nouitium maioratum 10 instituire, siue ante ingressum nouitiatum, siue post ingressum in nouitiatum, siue testamento, siue contractu irrevocabili (loquitur ante Tridentinum.) Ratio est, quia nullo iure interdictum sibi de suis bonis disponere; & tenent Molina *lib. 2. de primogeniis. c. 9. n. 5. in iuncto. n. 39. Tapia authen. ingressi. verb. idque nec de his. cap. 1. n. 69. vsque ad 71. C. de sacrosanctis. Eccles.* Alter Molina *tom. 8. de iust. disp. 160. n. 1. & 2.* quod etiam verum est in nouitiis Societatis, iuxta dicta n. 7.

Secundò deducitur, minus verum esse quod tradunt 11 Decius *authen. ingressi. num. 4. C. de sacrosanctis. Eccles.* & cap. in presen. in noua editione. num. 285. de probatiomb. & Caluacan. *decis. 1. n. 111. part. 3.* vbi alios refert, nempe, bona nouitij acquiri ipso ingressu ante professionem monasterio: at si non fiat postea professio, acquisitionem monasterio resoluit. Et optimè id reprobandi dicentes esse falsum Paris. *eodem cap. in presen. num. 188. & Menochius de presump. lib. 6. presump. 84. num. 11. & 12.* quia nullo modo bona ingressi acquiruntur religioni ante professionem, nec etiam reuocabiler; quamuis enim velit in religione perseverare, potest de illis bonis testari. Ergo falsum est, ea acquiri religioni sub ea conditione, non recesserit.

An verò nouitius usufructuarius, vel cui annum 12 legatum relictum esse, possit hæc testamentum legare alteri, explicabitur infra, dum sermo erit de peculius filiarum transiens ad monasterium.

Rursus est difficultas, an quando nouitius legauit 13 aliquid, & postea tempore nouitiatum egressus sit monasterio, censetur illud legatum reuocatum? Hostiensis *cap. statim. num. 4. de regular. & iui. Ioannes Andre. num. 2. Anchar. num. 7. Abbas num. 4. Cardinalis quest. 4. & melius Gregorius Lopez l. 3. verb. pudes. tit. 7. part. 1.* docent, legata a nouitio, sicut ab ipso donata, censeri intuitu religioni, legari, ac proinde eo egresso reuocari: & ideo idem censent quod de donatione facta a nouitio, & necessarii debent intelligere, quando eo testamento non mutato, nec denuo confirmato decessit egrediens in religione; quia si denuo post egressum confirmaretur, cessaret iam prior præsumptio reuocationis, & maneret confirmatum legatum per posterius testamentum: si autem denuo reuocaretur, nulla quoque esset

An testamentum nouitij volentis ingredi nouitiatum indigeat solemnitatibus iuris communis? referitur quadam sententia. n. 16. & 17.

Sententia auctoris. n. 18.

An he solemnitates sint, quas petit ius civile, vel quas ecclesiasticam? referitur quadam sententia. n. 19.

Explicatur sententia auctoris. n. 20.

An religiosi, & clerici astringantur legibus ciuilibus. n. 21.

An contractus nouitiorum desideret solemnitates iuris ciuilibus. n. 22.

An nouitius, vel volens ingredi religionem, si sit minor, possit disponere de bonis abque auctoritate tutoris, & decreto iudicis? n. 23.

QVÆSTIO secunda. Quas solemnitates desideret 16 testamentum à nouitio, vel volente religionem ingredi confectum. Quidam existimant in testamento hoc minimè desiderari solemnitates iure communi petitas, sed eas tantum sufficere, quæ in testamento militis factis sunt, ac proinde posse abque numero testium in aliis testamentis petro testari, & decedere partem testamentum, & partim intestatum, nec rumpi testamentum ex filij præteritione, sed huic præterito solam actionem ad legitimam petendam concedi; sicut hæc omnia in militum testamento peculiariter iuxta totum titulum *ff. de militum testamento.* Ducuntur, quod ratio non dissonet, minori priuilegio gaudere milites caelestis pugnae, quales sunt nouitij, quam milites terrestris. Secundò, quia quando Princeps concedit liberè testandi facultatem personæ aliàs habili ad testandum, concedit posse testari abque iuris solemnitate, ut testatur Glossa communiter recepta, per illum textum l. si quando. 35. *verb. conceditur. C. de iust. testam. n. priuilegium id fructaneum sit.* At si illud quoque, *authen. de monachis,* conceditur nouitiis libera testamenti confectio. Cum ergo aliàs sint habiles, secluso eo priuilegio, ad testandum, id operabitur, ut eorum testamentum solemnitatibus iuris non indigeat. Et ideo hanc partem sustinent Bartolus *authen. si qua mulier. num. 7. C. de sacrosanctis. Eccles.* & ibi Paulus *num. 4. Iason num. 13. Abbas cap. quia nos. num. 4. de testam. & cap. in presen. n. 49. de probatiomb. & ibi Parisius num. 240. & duplici sequenti. Beroius num. 509. Ferrerius num. 211. Decius consil. 31. num. 3. vol. 1. Guillelmus Benedicte. cap. Raynatus. de testam. verb. in eodem testamento relinquens. num. 134. & 2. num. 24. & verb. testamentum. 1. mon. 53. Angelus verb. testamentum. num. 26. Syluester verb. testamentum. 1. g. 10. dicto 4. Claudius Aqueuis *linter cetera. num. 12. ff. de liberis, & posthumis. Gama decis. 316. p. 1. num. 4. sine.* Flores de Mena *addit. ad Gamam, decis. 319. circa 3. concl. Antonius Cucus tractatu de legibus, quem edidit super repetitione authen. nouissima. C. de iusticio testamento, in quo modo relicti titulo. num. 29. Iulius Clarus lib. 3. receptarum 5. testamentum. quest. 28. num. 2. Emmanuel Salsuma verb. testamentum. num. 21. & 25. Azor *tom. 2. institutio num. moralium. lib. 12. cap. 1. quest. 15. Manuel questionibus regular. tom. 3. quest. 69. art. 1. sine.***

Et omnes prædicti auctores videntur id concedere 17 non solum de nouitio testante, sed etiam de eo, qui volens nouitiatum ingredi, testatur, quod proxime accingendus habeatur pro accincto. l. penultima. ff. de militari testamento. vnde id colligunt communiter, & latè exornat Niconius in rubr. ff. soluto matrimonio, à num. 190. Tiraquel. post Leonnubiales. glossa 2. à num. 12. quamuis id non declarent, quia nomine ingressus possunt intelligere professionem, et si volentem ingredi appellent: id exprellit Iulius Clarus præcedenti n. allegatus.

Quamuis autem præcedentem opinionem propter 18 tot auctorum testimonia probabilè appellare possimus; at multo probabilius est testamentum volentis ingredi

esset difficultas. Quare apertè sentiunt hi Doctores, legatum hoc censeri reuocatum eo ipso quod nouitius hæc religione egreditur, & manere peremptum legatum, nisi denuo se confirmare explicet; quia præsumitur causa finalis illius legati ingressus religionis: & cum eodem modo loquantur de donatione, & legato, videtur inueniendum cum eisdem limitationibus, quas cap. 1. à num. 6. adhibuimus donationi. Et sic Cardinalis limitauit, quando omnia legauit. Et idem dicendum est, quando maiorem partem legauit, ut diximus de donatione; & similiter intelligendum est quando non sunt alia coniectura, quæ fudeant id legatum non contemplatione ingressus religionis relictum: similiter diximus de donatione, & sicut in illa diximus intelligendum est, non tantum quando in ipso nouitiatu, sed etiam quando contemplatione ingressus in illum legauit, quia eadem est ratio præsumptionis. Et quamuis in donatione id intellexerim, siue donatio facta sit ipsi monasterio, siue cuiquam extraneo; at legatum extraneo factum non existimo fieri contemplatione ingressus religionis, quia cessat ratio præsumptionis, quæ est in donatione: donatio enim præsumitur facta contemplatione religionis, quia cum rebus donatis sit itam donans spoliandus, non præsumitur velle se suis bonis spoliare, nisi eo quod professurus sit in religione; at cum legato non sit spoliandus, nisi post mortem, nulla est ratio persuadens, ut legatum illud extraneo factum censetur contemplatione ingressus religionis fieri: at quando sit monasterio, cogit ratio ad hæc præsumptionem capiendam, quia cum legatum sit rei notabilis, videtur affectu monasterij fieri, in quo legans se professurum existimat. Et quamuis in donatione multi existimant eam quoque reuocari nouitio non ingrediente, sed mortuo tempore nouitiatum; at in legato factio monasterio id mihi non persuadetur, quia quamuis finito anno se professurum existimans legauerit, at cum is postea non egressus sit, sed in monasterio obierit, non præsumitur cessare affectum ad religionem, eo vel maxime quod cum nouitius breui tempore durer, non magna distantia inter testamentum, & mortem potuit esse, atque ita præsumitur voluntas eum eo testamento decedendi.

14 Si verò nouitius hæredem instituisset monasterium, quamuis ab eo recedat non manebit reuocata hæredis institutio, quia ea reuocari non potest, nisi alio confecto testamento valido: eadem enim solemnitas requisita ad actum conficiendum, requiritur ad eum destruendum. l. hæredes palam. §. si quid post. ff. de testamentis. hæreditas autem dari non potest, nisi per testamentum. §. penult. instit. de codicillis. l. 2. tit. 12. part. 6. & inter alios probat Matienzo *lib. 5. recopilat. tit. 4. l. 1. glo. 10. num. 6. Antonius Gomez l. 3. Tauri. num. 104. & ibi Burgos de Paz num. 842. & Ceruanes ibi. num. 153. & Molina lib. 2. de primogeniis. cap. 8. num. 29. & plures citati à Menochio lib. 4. de presump. presump. 119. num. 2. §. 4. quod verum est, quando testator non explicuit in testamento, se ideo instituisse monasterium hæredem, quia in eo victurus erat; tunc enim per recessum inducitur reuocatio illius institutionis, ob defectum causæ finalis, ut in vniuersum probat Menochius citatus lib. 4. presump. 24. qui etiam presump. 30. num. 2. probat, coniecturas, quæ fulminant ex scriptis in testamento, sufficere ad inducendam exheredationem.*

15 Tandem est difficultas, an religiosus interdictum sit inducere nouitios, ut aliquid monasterio relinquat? Manuel *2. tom. summ. c. 7. n. 11. & Suarez tom. 5. in 5. p. disp. 22. sect. 5. n. 5. & alij, quos ipsi adducunt, multis ostendunt, licitum esse inducere nouitios, ut donent, seu relinquat sua bona monasterijs, dummodo id fiat bono fine, & ita moderatè, ut relinquatur nouitiis libertas ad disponendum de suis bonis.*

ingredi religionem, & notitij indigere solemnitatibus iuris communis. Probat, quia nullibi in iure reperitur id privilegium notitij concessum, nec est apta equiparatio de milite transferti ad novitium: non enim miles dicitur, nisi post professionem, quando iam testari nequit, & sic proxime accingendus haberetur in hac re pro accincto, iudicaretur ille novitius tanquam professus, & sic testari nequireret. Nec illa l. penult. probat proxime accingendum haberi pro accincto, quia loquitur in proximè cingendo, qui retinetur in comitatu Principis; huic enim favorabiliter concessum est, vt interim privilegium militum utatur, vt aduertit Viglius §. sed si quis. num. 2. in iur. de testam. Quare extra illum casum proximè accingendus non habetur pro accincto, vt efficaciter probat l. amepenult. ff. de militari testam. optime explicata per Corrasium lib. 5. miscellan. cap. 22. num. 4. & tradit Barbosa l. diuortio. §. interdam. num. 6. ad fin. ff. soluto matrimonio. Et confirmatur, quia argumentum à paritate rationis, vt similiter aliquid aliis concedatur, est valde infirmum, dum concessio expressa non reperitur, eo vel maxime quod dissimilis sit ratio in hoc: nam militibus solemnitas iuris in testamento relaxatur propter eorum imperitiam. l. secundum. ff. de testamento militis. I. quancum. C. eodem tit. quia ipsi potius arma scire præsumunt, quæ ratio cessat in ingredientibus religionem. Secundò, quia dum §. illud quoque. authent. de monachis, disponitur posse novitium testari quomodo voluerit, ea verba non inducta sunt ad concedendum aliquid privilegium novitij, vt sic aliquid nouum debeant operari, sed tantum ad declarandum, transacto novitatu non licere eis testari, & ideo oportere, vt disponant ante professionem: ac verba inducta ad diminutionem non debent operari augmentum. l. legata in iustit. ff. de legatis 1. & ita corruit vtraque ratio pro precedenti opinione adducta. Et ideo hanc partem sustinent Decius authent. ingressi. n. 10. C. de sacrosanctis Eccles. & cap. in presentia. in noua edit. à num. 236. de probation. & ibi Imola n. 22. Mantua. n. 62. Romanus cons. 377. nu. 4. de success. creat. lib. 2. §. 21. n. 174. Natar. commentario 2. num. 12. de regular. Burgos de Paz l. 3. Tauri latissime à n. 683. Magdalenus de numero testium. part. 1. cap. 13. nu. 28. Gutier. qq. canon. lib. 2. cap. 1. num. 14. sine. Garzia reg. 45. 6. nu. 9. Tapia d. authent. ingressi. verb. ideoque nec de his. cap. 1. num. 17. & dupli sequenti. Molina tom. 1. de iustitia. disp. 139. colum. antepenult. vers. ad id vnde. Boëtius Epono cap. 2. à num. 13. de testam. Bened. Egid. l. 1. p. 4. §. 2. num. 3. & p. 2. §. 1. num. 25. Manuel 2. tomo summa. cap. 7. num. 9. Lælius Zecchius de Rep. ecclesiastica sit. de regular. cap. 3. nu. 10. Vega 2. tomo summa. cap. 50. casu 3. sine.

19 Sed rursus est difficultas, an solemnitates petitz in hoc novitiorum testamento, sint ex, quas ius civile inducit, vel ex sole, quas ius ecclesiasticum cap. relatum, de testamentis? Quidam enim existimant eas solas requiri, quas ius ecclesiasticum inducit, quod novitij inter personas ecclesiasticas computantur, gaudētque fori privilegio instar ecclesiasticorum, vt latè probauimus lib. precedenti. cap. 10. atque ita docent Præpositus cap. multi. 20. quest. 5. num. 15. Anchar. cons. 69. à num. 11. vsque ad finem. Suarez allegat. 10. num. 29. qui hoc limitat, si postea professionem fecerit. Tapia authent. ingressi. verb. ideoque nec de his. cap. 1. num. 19. Molina tomo 1. de iustitia. disp. 139. columna antepenult. vers. ad id vnde. Azor tom. 1. institutionum moralium lib. 12. cap. 2. quest. 15. addit Molina, secus esse in testamento eius, qui adhuc in novitatu non est ingressus. Fauent multi, quos refert, & sequitur Tello l. 3. Tauri. 1. p. n. 11. dicentes clericum infirmum clericum, non indigere solemnitatibus iuris civilis, secus quando laicum instituit: vnde idem dicere debent si novitium saltem institueret clericum.

20 Verum existimo necessarias esse solemnitates iuris civilis: Ducor, quoniam nulli ecclesiastici exempti sunt

ab his legibus civilibus, quæ non sunt contra libertatem ecclesiasticam, sed ad bonam Reipub. administrationem sunt institutz, vt optime cum Syluestro, Victoria, & Soto tradit Molina tomo 1. de iust. disp. 3. col. penult. conclus. 6. quales non sunt istæ; & melius alter Molina lib. 2. de primogeniis. cap. 10. num. 81. ait, allegatis Abbate, Decio, & aliis, leges civiles nullam de clericis mentionem facientes indistinctè ligat clericos, & religiosos, sicut & seculares, nisi clericis sint præiudiciales, & tunc non cenferi præiudiciales, quando non potius in clericorum fauorem, seu odium, quam laicorum concessa sunt: & idem tenet Vazquez 1. 2. quest. 96. art. 1. disp. 167. fin. vbi ait, licet eos legibus civilibus irritantibus contractus, & testamenta, nisi tali solemnitate, & modo fiant, eisque esse à clericis obseruandas, & factum ab eis alio modo esse omnino irritum. Quod hæ irritatio non sunt pœnæ, & consulendum communi Reipub. bono, & paci, & vt litibus obuiam eatur; quippe nisi his legibus subiecti essent, minus rectè prospectum esset communi Reipub. bono: at religiosi eodem profusè modo, ac clericis clericis astringuntur legibus civilibus, vt probat idem Vazquez eadem disp. 167. n. 32. & Molin. tomo 1. de iust. disp. 133. colum. penult. vers. dubitant. Deitorres, quamuis anceps in eam partem inclinet, vt clericorum testamentum indiget solemnitatibus iuris civilis. Et ideo pro hac sententia sunt Doctores quos num. sequenti referemus, asserentes contractus horum novitiorum necessariò celebrandos esse cum solemnitatibus iure civili peritis: quia eadem est ratio de testamentis, & à contractibus ad testamenta validè ducitur argumentum, vt latè probat Euerardus in suis topicis. loco 36. à contractibus ad vltimas voluntates. n. 1. & 2.

Quare non approbo quod voluntat Anchar. consil. 69. 21 vsque in finem. Decius cons. 31. num. 3. vol. 1. Suarez allegatione 20. nu. 29. vbi dicit contractus novitiorum contentos esse solis iuris ecclesiastici solemnitatibus; limitatque Suarez, nisi novitius deseruerit religionem. Sed existimo desiderari solemnitates iuris civilis, vt probat ratio tradita num. precedenti, & docent Paulus, quem refert, & sequitur Tiraquellus de retrahit lignager. §. 1. glossa 18. num. 40. & Bimius cons. 32. n. 1. vol. 1.

Hinc inferet fortè aliquis, novitium, aut volentem ingredi religionem, minorem viginti quinque annis non posse validè disponere sine auctoritate curatoris, & etiam sine decreto Iudicis, si de rebus immobilibus dispositurus sit, & eius dispositionem confirmandam esse iuramento, ne postea locus sit restitutioni: nam in dispositione bonorum iura civilia hæc omnia requirunt in minoribus. Sed an exdemmet condiciones obseruande sint in his, qui de bonis disponunt, vt religionem ingrediuntur, commodius explicabitur infra.

S Y M M A R I V M.

- An testamentum factum ante religionis incapax succedendi ingressum, reuocetur eo ipso sequuta professione? n. 23.
- Quid quando religio est incapax succedendi? referuntur variaz sententia à n. 24. vsque ad 34.
- Explicatur sententia auctoritatis à n. 34. vsque ad 37.
- Quid si testator postea quando monasterium ingressus est, contulerit ei bona, an censetur reuocatum testamentum? n. 38. & 39.
- An donatio causâ mortis facta ante professionem extraneis, reuocetur professione? n. 40.
- Quid de donatione inter vivos? n. 41.
- An substitutio pupillaris in testamento facta emanet per professionem patris, qui eam fecit? & quid quando professio fuit in religione incapax? n. 42.
- Quid si professio facta est in religione incapax? n. 43. & 44.
- Quid si pater ille disposuisset, vt à die professionis vim haberet?

reus contenta in testamento? n. 45.

Quid in substitutione pupillari facta ab eo, qui emittit vna biennij, aut vna coadiutorum formatum in Societas 1857: n. 46.

Quid si à religione postea expelleretur? n. 47.

Quid in substitutione pupillari facta per fratrem Franciscanum ante professionem, qui postea vno pupillo transiit ad religionem succedendi capax, & eo professo in posteriori viuente adhuc, vel iam mortuo obis pupillus? n. 48.

An id dicendum sit si euerentur à religione? n. 49.

Quid de iis, qui vota biennij in Societas 1857 emiserit, & amica in testamento fecerit substitutionem pupillarem? n. 50.

Quid de professis in ordine militari, an per hanc professionem cesset substitutio pupillaris? n. 51.

Quid si pater substituit filio pupillariter, & si impubes mortuo patre professus esset dispensatione Pontificis? n. 52.

23 QVÆSTIO tertia. An testamentum factum ante ingressum religionis, in quo non est institutum monasterium, reuocetur eo ipso sequuta professione? Hac in re certum est nequaquam rumpi, aut reuocari, quando monasterium est incapax successione, quia ius succedendi, & ius rumpendi sunt connexa, & instar connexorum se habent in actu, & priuatione: ita vt qui nequit succedere, nequeat etiam rumpere. l. suis hares. C. de repud. heredit. & l. si post mortem. §. liber. ff. de bonorum possess. contra tabulas. in cuius regula professione multa cumulat Tiraquel. de primogeniis. quest. 53. num. 13. & pluribus sequentibus. Nec etiam censetur reuocari contracta præsumpta voluntate; quia ea voluntas solùm præsumi potest in monasterij fauorem, vt illud ex religioso persona succedat in eius bona; quando ergo nequit sic succedere, cessat reuocandi præsumptio. Atque ita docent tanquam certum Baldus authent. si qua mulier. num. 12. & ibi Paulus num. 4. Antonius cap. in presentia. num. 32. de probationib. & ibi Felinus num. 54. Imola l. 1. num. 1. ff. de testam. Iason l. gallus. §. & quid si tantum. num. 1. ff. de liberis, & posthumis. Ananias cap. 1. num. 10. de testam. Rosel. authent. ingressi. num. 28. C. de sacrosanctis. Eccles. Guillelmus Benedic. cap. Raynuius, verb. mortuo itaque testatore. et l. num. 302. de testam. Iulius Clarus lib. 3. receptorum. §. de testam. quest. 18. num. 4. Molina lib. 2. cap. 1. num. 18. alter Molina tom. 1. de iust. disp. 139. dub. vltimo.

24 Difficultas igitur est quando religio capax est successione. Qua in re adeo variant auctores, vt merito possit dici, quot sunt capita, tot esse sententias: sed eas ad quadruplicem reducemus, notando in singulis peculiare limitationes, quas aliqui earum patroni adhibent. Prima ergo sententia absolute docet rumpi testamentum sequuta professione quasi agnatione posthumi, nisi aliquid monasterio in eo testamento relictum sit iure institutionis, quamuis sit vnus denarius. Ducitur, quod monasterium habeatur loco filij, vt tenent multi, quos referam infra; filius autem rumpit testamentum patris quando omnino est præteritus, secus si in aliqua parte institutus sit, quamuis minor sit quàm legitima: tunc enim non rumpit, sed ad iolum legitimæ supplementum agit. Lomni modo, & ibi Doctores C. de inofficiso testam. & hoc quamuis in vno solo nummo institutus sit, vt alios allegans probat Tiraquel. tract. de iudicio in rebus exiguis. num. 160. Hanc opinionem sustinent Glossa cap. si qua mulier. verb. non obstantibus. 19. q. 3. & §. si qua mulier. verb. in propriis. authent. de sanctis Episcopis. & authent. si qua mulier. verb. competere. C. de sacrosanctis. Eccles. & authent. de monachis. §. si quis autem. vers. illud. verb. voluerit. Cynus d. authent. si qua mulier. num. 1. & ibi Odofredus num. vltimo. Petrus de Bellapertica colum. 2. quest. 3. Abbas antiquus cap. in presentia. num. 2. & ibi Innocentius num. 7. Hostiens. num. 11. de probationibus. Iason rub. ff. de liberis, & posthumis. num. 8. & nu. 19.

& rub. C. de posthumis. num. 1. Romanus 100. cons. 237. Quando autem rumpitur testamentum eo quod omnino monasterium in eo præteritum sit, callabitur omnino, & monasterium in omnia religio illius bona succedet, vt tradunt Glossa ea auctor. si qua mulier. verb. competere. & ibi Cynus num. 1. Petrus de Bellapertica col. vltima.

Insuper quidam ex iis Doctores ampliant dicentes rumpi quoque id testamentum capitis minutione, iuxta §. non tantum. in iustit. quibus modis testamentum infirmetur, quod religiosus mutans omnino statum, ac penitus sui iuris desinens esse, in alteriusque potestatem translatus, censetur capite minutus. Sic Glossa authent. de monachis. §. si quis autem. vers. illud. verb. voluerit. Innocentius dicto cap. in presentia. numero 7. & ibi Hostiens. num. 11.

Limitant autem aliqui ex his Doctores dupliciter. 26 Priori modo, nisi ante ingressum testamentum conditum sit inter liberos; tunc enim non rumpitur, quamuis nihil monasterio relictum sit, argumeto dist. authent. si qua mulier. à contrario sensu, ibi; atque iam inter eos disponat; & ita docent ibi Glossa verb. competere. & ibi Cynus num. 2. Posteriori modo limitat Odofredus ea. authent. si qua mulier. num. vltim. vt tunc rumpatur testamentum, quando habens animum ingrediendi, non instituit monasterium; secus si de ingressu non cogitauit.

Secunda sententia docet irritari testamentum per 27 religionis professionem, siue testans cogitauit de ingressu, siue nil profusè de illo cogitauit, & ideo bona omnino transferri in monasterium. Ducitur primò, quia valor testamenti petit duplici tempore habilem esse testatorem ad testandum, nempe, tempore testamenti, & tempore mortis naturalis. l. 1. §. exiger. & §. sufficit. ff. de bonorum possessione secundum tabulas: testator hic tempore mortis naturalis, qua totas vires fortitur testamentum, est incapax ad testandum, cum iam professus sit; ergo corruet testamentum. Et confirmatur, quia actus deuenit ad eum casum, à quo incipere non potest: ergo omnino vitatur. l. pluribus. 140. §. nisi placet. ff. de verb. obligat. Secundo, quia voluntas illa, & cogitatio præambula ingressui religionis non possunt obesse, quia in actu reuocabili factum contrarium sequens præualeat posteriori antecedenti. l. cum plures. §. locator horrei. ff. locati. At hic est factum contrarium: id enim ille monasterio se per professionem dedicat, censetur illi bona donare; ergo ea præualebit testamentum reuocabili, illudque omnino infringit. Hanc sententiam sustinet Salycetus d. authent. si qua mulier. num. 5. atque eam in puncto iuris sustineri posse tradit Iason ibi. numero 21. Addit Salycet. ibi. num. 6. quamuis prius testamentum sit inter liberos factum, irritari attempto iuris rigore, etsi monasterium sit in aliquo institutum; secus attenda æquitate, cum post professionem permittatur ei inter liberos disponere.

Tertia sententia sic distinguit: si dum quis testatur 28 est, non cogitabat de religionis ingressu, rumpitur testamentum professione subsequuta, quasi mutatione prioris voluntatis; secus autem si cogitabat. Ratio est, quia in priori casu censetur mutare priorem voluntatem, & sic testamentum illud, eo ipso quod se, suaque bona monasterio dedicet, authent. ingressi. C. de sacrosanctis. Eccles. in posteriori autem euentu nulla noua voluntas ex professione confurgit, cum tempore testamenti facti adfuerit cogitatio professionis, & illa non obstante testamentum præterito monasterio in fauorem extranei conditum sit. Hanc sustinent Bartol. authent. si qua mulier. num. 7. C. de sacrosanctis. Eccles. & ibi Baldus num. 11. Paulus num. 4. Albericus num. 5. vers. sed die. Iacobus Butrigarius quest. 6. & Vergina in addit. ad cum. quest. 1. Iason re. latissime disputata num. 21. in fine. idem Paulus authent. nisi rogati. C. ad Trebellian. & authent. nunc autem.

C. de Episcopis & clericis. Imola cap. in presentia. num. 22. de probat. & ibi Decius in nova edit. num. 244. & sequenti. Bellamera num. 23. Ripa l. si unquam. quest. 35. nu. 94. C. de reuocand. don. Guillelmus Benedic. cap. Raynuius. verb. mortuo itaque testatore. l. 1. num. 297. de testam. Montalius l. 17. ad finem. tit. 1. p. 6. Rosel. aubent. ingressi. num. 15. C. de sacrosanct. Eccl. Couar. cap. 2. num. 5. de testam. & cap. quomodo pactum. 3. p. 5. 2. num. 5. Aluarad. de coniect. ment. testatoris. lib. 2. cap. 1. in princip. numero 5. Menchaca de success. creat. lib. 2. §. 10. num. 29. Perez lib. 5. ordinis. tit. 1. §. 1. fol. 67. vers. sed in questione proposita. Butlarus conf. 52. num. penult. & ult. vol. Lelius Zecchius de Republ. ecclesiastica. tit. de regular. cap. 3. num. 14. in ampliatione 19. Velasquez de partitionibus. cap. 16. nu. 17. Crassus de success. ab intestato. §. testamentum. quest. 34. num. 3. Gutier. quest. canonicis. lib. 2. cap. 1. a num. 9. vsque ad 16. Cauallus in suis communibus opinionibus. quest. 121. a num. 2. Spino speculo testam. glossa 6. rubrica. num. 3. Humada l. 7. tit. 7. p. 1. glossa 3. num. 3. Manuel quest. regul. tom. 3. q. 16. art. 2. & q. 69. art. 11.

Ampliant autem hanc sententiam aliqui ex eius sententiaribus, vt sit vera, siue prius testamentum sit conditum inter liberos, siue inter extraneos. Sic Bartol. ea. aubent. si qua mulier. n. 8. & ibi Rosel. & ibi Paulus num. 4. subdant non irritari omnino testamentum inter liberos confectum absque cogitatione ingressus, sed liberis dandam legitimam, residuumque fore monasterij, quamuis laico ea. aubent. si qua mulier. numero 25. dicat absolute in hoc euentu testamentum non reuocari.

Secundo ampliant aliqui, vt non rumpatur testamentum quando de ingressu cogitatum est, etsi nil profusus sit relicto monasterio: quia monasterium non habetur loco filij, vt necessario instituendum sit, & nulla contraria priori voluntas presumitur. Sic tradunt Bartol. Imola, Vergnia, Guillelmus Benedic. Couar. eo cap. 2. num. 5. de testam. Gutier. num. 10. Cauallus, Manuel allegati num. procedenti. Quare optime ait Paulus d. aubent. si qua mulier. num. 4. monasterium nihil habiturum; quamuis idem Paulus aubent. nisi rogati. num. 5. C. ad Trebellian. & aubent. nunc autem. num. 1. C. de Episcopis & clericis. & Lelius Zecchius relatus numero preced. dicant, etsi tunc non rumpatur testamentum, habiturum tamen monasterium suam legitimam.

Rursus est difficultas inter hos Doctores, an quando reuocatur, seu rumpitur testamentum professione religionis, eo quod non cogitando de illa conditum sit, rumpatur in totum, an solum quoad legitimam monasterio competentem? Affirmant aliqui quoad eam solum legitimam rumpi, manens firmum quoad reliqua; quia quoad illam solum presumitur contraria voluntas. Sic tradunt Couar. cap. 2. num. 5. de testam. Manuel quest. regul. tom. 3. quest. 16. art. 2. Gutier. quest. canonicis. lib. 2. cap. 1. num. 17. Aluaradus, Humada citati supra. Hanc autem legitimam explicant Manuel, & Humada in regno Castellae quintam bonorum partem, si habeat descendentes. Quibus addo esse tertiam, si solos ascendentes habeat; quod si careat vtriusque, esse omnia bona, iuxta dicenda infra, dum sermo erit de obligatione testandi inter liberos. Verum alij dicunt (& melius) in hoc euentu irritari testamentum in totum, quando heres extraneus institutus erat, & sic institutum nil habiturum, sed omnia bona peruenire ad monasterium, quia contraria voluntas in hoc dubio presumitur priori voluntati, & nulla est ratio cur quoad hanc partem, & non quoad totum ea presumatur. Sic tenent Paulus aubent. si qua mulier. nu. 4. C. de sacrosanct. Eccl. & ibi Iacobus Buttrigarius q. 6. C. de sacrosanct. Eccl. & ibi Iacobus Buttrigarius q. 6.

Tandem ex intervallo temporis a die testamenti conditi vsque ad ingressum in nouitium, deducitur presumptio, an praemissa ingressus cogitatione con-

ditum sit, necne: si enim longa mora intercesserit, praesumitur non praemissa ingressus cogitatio; si secus si modica. Ita docent Bald. aubent. si qua mulier. num. 12. lason num. 22. Paulus num. 4. Guillelmus Benedic. cap. Raynuius. verb. in eodem testamento relinquens. l. 2. numero 24. de testam. Couar. cap. 2. num. 5. de testam. Montalius, Gutier. num. 19. Aluaradus, Crassus num. 4. Lelius Zecchius vbi eos retuli num. 28. Manuel quest. regul. tom. 3. quest. 69. art. 11. Quanta autem sit longa mora, & quanta modica ad hanc praesumptionem capiendam, Iudicis arbitrio, attentis aliis circumstantiis relinquatur, vt bene docent Couar. Gutier. Aluarad. Manuel, & Crassus ibidem.

Atque in foro saltem conscientiae standum est concessioni iureiurando firmatae ipsius professi, intendente reuocare vetus testamentum, an non, vt docent Imola tomo 1. de iustitia. disp. 139. fin. & Manuel quest. regular. tom. 3. quest. 10. art. 2. Ceterum si de solo conscientiae foro rogatur, non est opus eo iuramento, sed simplici eius assertioni credendum est, si autem de foro externo, opus esset iuramento, & fides habenda, cum sit intentio intrinsecus latens, nisi ea essent coniecturae, vt oppositum suaderent. Quia non tantibus praedictis coniecturis, quo iuramento probantur intrinsecus latentia, vt probauimus lib. 3. de matrimonio. disp. 15. num. 8. & 12.

Vltima sententia, cui tanquam multo veriori adhaereo, ait testamentum illud firmum omnino manere, siue tempore testamenti cogitatum sit de ingressu, siue non. Ducor, quod omnes sententiae contrariae triplici ex capite contendant id testamentum reuocari; alij quasi ex agnitione posthumi; alij ex capitis minutione; alij ex contraria voluntate praesumpta, vt constat ex dictis: at nullum ex his probat hanc reuocationem. Et primo quidem eam non probat agnatio posthumi, quia multo verius est, monasterium nequaquam loco filij haberi, vt probauimus infra: & esto loco filij haberetur, id tamen fatentur omnes in solis casibus iure expressis procedere; at nullibi in iure exprimitur monasterium loco filij reputari ad rumpendum, seu reuocandum prius testamentum. Non rumpi autem ex capitis minutione ex eo probatur, quia falsum est, professionem esse capitis minutionem, vt optime statuit Cuiusius in expositione nouella 5; quia non omnis ista mutatio est capitis diminutio, vt manumissio, senatus motio, quamuis enim monachus statum mutet, libertatemque amittat, at mutat in melius, nec seruis efficitur, sed Deo per obedientiam voto spontaneo promissam se dedicans, priuat se sua libertate. Non reuocari autem contraria voluntate ex eo probatur, quia contraria voluntas ex eo solo praesumitur, quod profitemus in religione dedicat tacite omnia bona sua illi: at huiusmodi dedicatio solum habet locum quando testatus non fuerat, aubent. nunc autem. C. de Episcopis & clericis. ibi: si prius testatus non fuit. Qui textus, atque alia iura de hoc loquentia non distinguunt, an tempore testamenti cogitatum sit de ingressu religionis, necne. Rursus, quia tacita hereditas ademptio nunquam praesumitur, vbi potest alia coniectura capi. l. final. ff. de his, qui in testamento delent. at in hoc casu potest sumi alia coniectura, nempe, professionem non denio de suis bonis disposuisse, quia iam de illis disposuerat: ergo non est capienda coniectura hereditas ademptae. Tandem quia, quamuis haec cessarent, & ingrediens censetur voluntatem contrariam priori testamento demonstrare, non sufficit contraria voluntas etiam expressa ad prius testamenti reuocationem, sed opus est alia dispositione contraria. §. ex eo autem solo iustit. quibus modis testam. infirm. & l. sancimus. C. de testam. Secundo probatur haec sententia, quod iura omnia concedant liberam testandi facultatem ante religionis ingressum, aubent. nunc autem. C. de Episcopis & clericis. & §. illud, aubent. de monachis. at frustra esset ea licentia, si professione religionis

religionis id testamentum rumpetur, ac reuocatum centeretur. Denique, quia rationes contrariae intentum suum non probant: nam ad rationes primae, & tertiae sententiae satis ex dictis constat. Ad rationes autem secundae facile respondetur, satis esse testatorem fuisse testandi capacem tempore confecti testamenti, & mortis cuius per professionem, quia iura concedentia libertate testandi ante professionem, & postea eam negantia, volunt in consequentiam illud valere, etsi testator incapax sit post professionem tempore mortis naturalis testandi. Et ideo hanc sententiam sustinent Speculator tit. de statu monachorum §. vnic. numero 55. quaestio 49. & Baldus in fin. in additione. vers. nunc de testamenti ingrediendum. Antonius cap. in presentia. num. 32. de probationibus ibi Abbas num. 52. Paris. num. 152. Berouius num. 519. additionator ad Decium in noua editione. num. 242. verb. non videtur. Mantica n. 63. & 64. Francus rubr. de testam. in 6. num. 69. Aretinus l. 1. num. 4. & §. ff. de testam. Alciatus rubr. ff. de liberis, & posthumis. num. 48. Viglius instituit. quibus modis testamentum infirmetur. in princ. num. 3. Loricatus de iuris arte. tract. 12. de iniust. rupto. axiomate 10. Angelus verb. religiosus. num. 54. Syluester verb. religio. 6. quest. 1. dicto 3. Tabiena verb. religio. quest. 35. num. 56. & ibi Armilla num. 23. Gregorius Lopez l. 10. sine. tit. 1. part. 6. Nauar. comment. 2. num. 51. de regular. Sarmient. lib. 8. selector. super §. is, cui in tempore noua. vltimo. Iulius Clarus lib. 3. receptarum. §. testamentum. quest. 18. num. 4. & 5. Molina lib. 2. de primogeniis. cap. 9. num. 44. Caldas de nominatione episcopica. quest. 6. num. 10. & 16. Mattheus de legatis. ac fideicommissis. lib. 2. cap. 1. num. 15. Viglius instituit. quibus modis testamentum infirmetur. in princ. num. 3. Angulo de meliorati. l. 1. glossa 3. num. 20. Boetius Epono cap. 2. num. 14. de testamentis. Benedic. Egidius l. 1. vers. 4. §. 2. num. 4. C. de sacrosanct. Eccl. Tapia aubent. ingressi. verb. ideoque nec de his. cap. 1. num. 65. Fachin. in controversiis iuris. lib. 6. cap. 1. 4. vers. postrema igitur. Azor tom. 1. instituit. moral. lib. 12. cap. 2. quest. vltim. & cap. 6. quest. 5. Molina Theologus tom. 3. de iustit. disp. 139. dub. vltimo. Quod idem videntur tenere alij, qui absolute tradunt id testamentum professione non irritari, si iuxta Emmanuel §. summa. verb. testamentum. num. 48. Vega 2. tomo summa. c. 50. casu 3. Manuel 2. tom. summa. c. 7. n. 8.

Que quidem sententia vera est, quamuis in eo testamento nihil relicto sit monasterio, cum enim non habeatur loco filij, nulla ratio cogit, vt opus sit illi aliquid relinquere, ne testamentum rumpatur. Atque ita docent Imola l. 1. n. 12. ff. de testam. Iacobus de arena aubent. si qua mulier. n. 2. C. de sacrosanct. Eccl. & ibi Alberticus a n. 1. vsque ad 4. Felin. cap. in presentia. n. 54. de probat. & ibi Mantua. num. 63. Iulius Clarus n. 5. & Mattheus num. procedenti allegati, Auendaño iunior l. 4. Tauri. glossa 4. num. 24.

Quare non approbo quod docet Antonius dicto c. in presentia. n. 32. Armilla verb. religio. n. 23. vbi docent monasterium habiturum suam portionem, quamuis non rumpatur testamentum: hoc enim non est verum, quia tanquam speciale disponitur d. aubent. si qua mulier, vt quando professus antea non fuerat testatus, possit inter liberos testari, relicta monasterio sua portio legitima: ergo secus quando ante professionem disposuerat. Et sic docent Abbas, Angelus, Syluester, Tabiena allegati n. 34. Molina lib. 2. de primogeniis. c. 9. n. 4. Tapia aubent. ingressi. verb. ideoque nec de his. cap. 1. numero 70. C. de sacrosanct. Eccl.

Limitat autem hanc sententiam Gregorius Lopez l. 20. fin. tit. 1. part. 6. nisi tantum temporis transierit a die conditi testamenti vsque ad religionis ingressum, vt esset praesumptio obliuionis testamenti prius facti; tunc enim reuocaretur testamentum. Verum hanc limitationem non approbo, sed adhuc monasterium nihil habiturum censo, quod non praesumatur reuocata contraria voluntas.

Secu nōdō limitatur hanc sententia, nisi hic testator postea quando monasterium est ingressus, contulerit ei omnia bona; tunc enim censetur primum testamentum reuocatum; sicut si omnia bona sua expressē alteri donasset, aut alteri alienasset. Sic docent Antonius, quamuis aliquantulum titubans, Abbas num. 51. Francus, Angelus, Tabiena, Syluester, Armilla, Gregorius Lopez, Iulius Clarus, Tapia num. 70. Caldas num. 18. vbi eos retuli num. 34. Molina lib. 2. de primogeniis. c. 9. num. 45. Benedic. Egidius l. 1. part. 4. §. 2. num. 4. C. de sacrosanct. Eccl. Aretinus l. 1. num. 5. ff. de testam. Manuel quest. regul. tom. 3. q. 16. art. 2. Molina Societatis l. 2. c. 6. q. 5. Atque in hoc casu non solum reuocatur testamentum quoad heredis institutionem, sed etiam quoad legata (non enim monasterium habetur loco filij) sed expressa bonorum donatione, consequens est, vt in hac specie non sit seruanda dispositio aubent. ex causa. C. de liberis praeteritis. sed quoad omnia censendum est testamentum reuocari. Sic Molina eodem c. 9. n. 48. & Molina Societatis l. 2. v. eadem disp. 139. sine. Quare minus bene Iulius Clarus lib. 3. receptarum. §. testamentum. quest. 28. num. 4. vers. sed reuocari. ad fin. ait id testamentum reuocari quoad solum institutionem, legatis, & ceteris in eo contentis manentibus firmis. Hanc tamen limitationem sublimitanda est, vt intelligatur quando ea bonorum donatio facta esset ex intervallo post testamentum conditum, quippe si in continenti post illud donatio fieret, non censetur illius reuocatio, ne donans incontinenti videretur corrigere se ipsum, contra l. non ad ea. ff. de conditionibus, & demonstrationibus. Nec obstat hanc voluntatem esse priori contrariam, quia non est clara, cum potuerit per illam donationem velle transferre bona in monasterium vsque ad finem vitae ipsius donantis; & ita interpretanda est; mortuo autem donante seruatur dispositio in testamento. Atque ita docent Antonius, Abbas, Aretinus, Angelus, Syluester, Armilla, Tabiena proximē allegati, & hanc limitationem cum sua sublimitatione est verissima, quamuis non desint contradicentes, vt referemus l. sequenti. An vero haec correctae sint per Tridentinum, explicabitur infra.

Quamuis autem limitatio praedicta sit verissima, non desunt contradicentes: nam Berouius cap. in presentia. n. 518. de probat. aduersus illam insurgit, dicens esse multum dubiam, quia aubent. de monachis. §. nunc autem, tunc dicitur oblationem bonorum factam ab ingrediente religionem, sortiri effectum, quando prius non fuit testamentum; si enim fuerit testamentum, id est seruandum, nec oblatio aliquid operatur, nec ibi distinguitur, an ex intervallo, an incontinenti post testamentum fuerit oblatio. Et quamuis sermo ibi sit de oblatione tacita, quae fit in consequentiam ipsius ingressus; at idem est in expressa; tum quia taciti, & expressi idem est iudicium. l. cum quid. ff. si certum petatur, tum etiam, quia expressio eorum, quae tacite insunt, nil operatur. l. 3. ff. de legatis. Praeterea, quia contraria voluntas expressa ex quo cumque intervallo non facit est ad reuocandum prius testamentum, nisi alio testamento solemini illa fuerit stabilita. §. posteriori. instituit. quibus modis testamentum infirmetur. Et tandem relinquit cogitandum, & ait in praxi durum esse à dicta limitatione communiter approbata recedere. Sed haec non obstant: non primum, quia saepe plus nocet expressum, quam tacitum, & aliquid operatur quando exprimitur alio modo, quam tacite inerat in consequentiam personae, quando alter non disposuerat ingrediens; exprimitur autem ad reuocationem prioris dispositionis. Nec obstat etiam secundum, quia etsi sola contraria voluntas non sufficiat ad reuocandum prius testamentum, sufficit tamen coniuncta cum alienatione bonorum. Insuper contra praedictam limitationem tenet Ioannes Andr. addition. ad Speculatorem. tit. de statu monachorum: vt enim refert Aretinus statim allegandus, vbi

refert Martinum disputasse, & hoc ipse sequitur, nempe, ut donatio expressa facta monasterio ex intervallo post testamentum conditum non illud reuocet, sed id perennat, hanc dicitur adenda sit in illo: ar bona competenti mona. ho tempore ingressu pertinebunt ad monasterium, non autem iura, que debebantur ingresso sub conditione impleta post eius mortem, sed illa pertinent ad heredem testamentarium. Sed merito hanc sententiam reprobat Aretinus l. 1. numero 5. ff. de testamentis, docetque standum limitationi communi posita num. 8.

40 Sed quid dicendum de donatione causa mortis facta extraneo ante religionis ingressum, an reuocetur per professionem? Suarez allegat. 10. num. 21. ait, quamuis sit dubium de testamento antea facto, an reuocetur, necne, id tamen dubium non posse esse de hac donatione. Ratio enim, ob quam non reuocatur testamentum, est, quia ad eius reuocationem non sufficit contraria voluntas, nec tacita alienatio: at donatio causa mortis, sicut est legatum, reuocatur tacita voluntate, & hac tacita alienatione. Cum ergo faciens professionem dedit eo ipso omnia sua bona religioni, censetur reuocasse priorem donationem causa mortis factam. Sed existimo minimè reuocari, siue tempore donationis cogitatum sit de ingressu religionis, siue non, eo modo, quo diximus n. 34. de testamento; & Doctores ibi citati absque dubio idem dicent de hac donatione, quia ea sententia non solum rationi ininiuitur, quod testamentum non possit mutari sola contraria voluntate: sed potissima ratio est, ut diximus num. 34. quia tacita bonorum dedicatio per professionem religionis solum inducitur quando profertens non disposuerat antea de bonis. Cum ergo disposuerat per donationem causa mortis, non inducitur ea tacita dedicatio, sicut nec in iure dicitur quando disposuerat per testamentum: nulla est ergo contraria voluntas, per quam prior illa contraria donatio causa mortis reuocari censetur. Adde legata reuocari quoque tacita contraria voluntate, & tamen non reuocatur per hanc professionem religionis, sed quoad illam etiam sustinetur prius testamentum, vt diximus n. 38. Tandem, quia maioratus institutus quocumque contractu reuocabili non irritatur sequuta professione, vt dicemus n. 49. Ergo id non est speciale in testamento.

41 Si autem donatio facta sit inter viuos, nullatenus reuocatur professione religionis, tum quia monasterium non habetur loco filij: tum etiam quia, esto loco filij haberetur, est filius factus; at l. si vnquam. C. de reuocandis donationibus, disponens, vt natiuitate filiorum reuocetur donatio prius facta, procedit in veris filiis. Atque ita docent multi, quos refert, & sequitur Tinaquel. ca. l. si vnquam. verb. susceperit libe. 03. in noua editione. num. 43. Felin. cap. in presentia. num. 42. de probat. Gregorius Lopez l. 8. tit. 4. part. 5. gloss. 7. paulo post principium. Molina lib. 2. de primogeniis. cap. 9. num. 51. Angulo de melioratu. l. 1. gloss. 3. num. 20. Et quamuis aliqui, quos refert ibi Tinaquellus num. 48. dicant ex alio apite reuocatum monasterium vsque ad legitimam, & ipse nil de finiat, melius tamen alij per ipsum allegati id negant, & constat ex dictis numero 36. Cum enim monasterium non habeatur loco filij, nulli ipsi debetur legitima, nisi in casu specialibus, quando post professionem inter liberos testatur. Quare Angulo in num. 20. docet optimè meliorationem factam filio in quinto bonorum non reuocari per professionem, siue cogitauerit, siue non de ingressu tempore donationis.

42 Sed adhuc superest difficultas de substitutione pupillari facta in eo testamento, an eo ipso quod pater profiteretur, euanescat: Et quidem si professio fiat in ordine incapaci, vt in ordine Minorum, existente adhuc filio impubere, valet ex tunc substitutio pupillaris, quamuis viuo naturaliter patre deederet filius impubes: quia ea professio habet omnes mortis naturalis effectus. Sic

Acosta cap. si pater. 2. part. verb. testatore mortuo n. 6.

Sed difficultas peculiaris consistit, quando pater post substitutionem pupillarem professus est in religione incapaci succedendi, an ex tunc euanescat substitutio pupillaris, ita vt quamuis filius postea intra ætatem pupillarem obeat, non succedat substitutus, quasi substitutio illa effecta fuerit proctus irrita: Anchar. c. si pater. n. 4. notat. 8. vers. inter dum & mors de testamentis. num. 6. ait, si rumpatur id patris testamentum, eo quod nihil reliquerit monasterio, rumpi quoque substitutionem pupillarem tanquam eius partem, secus si illud non rumpatur, quia reliquit aliquid monasterio. Sed Florianus, quem refert, & sequitur ibi Francus num. 8. vers. sed quid si deederit, ait valere substitutionem pupillarem, quamuis rumpatur testamentum, quia vbi ex causa præteritionis testamentum ab initio nullum est, vel rumpitur, sustinetur pupillares substitutionis, argumento auhem. ex causa. C. de liberis præteritis. & notatur l. 1. §. final. ff. de vulgari.

Sed iure optimo Acosta eo cap. si pater. 2. p. verb. testatore mortuo. num. 10. & duplici seq. cuius doctrinam commendat appellans pulchram Conat. cap. 2. num. 8. ad fin. in noua edit. de testamento. ait errasse penitus hos Doctores, & dicendum esse, pupillarem illam substitutionem omnino euanescere à die professionis, quamuis testamentum principale patris sit legitimum, nec rumpatur professione, & hoc quidem fide filius impubes decedat viuo patre professo, siue etiam post mortem patris professi adhuc in pubertate manens. Ratio est, quia indubitati iuris est, patre filius impubibus substituente, & postea mortis tempore eisdem liberos in potestate non habente, euanescere substitutionem pupillarem. L. coherede. §. cum filia. ff. de vulgari. l. quod si filius. 11. ibi: siue quomni non reueto eo exinde sui iuris videtur fuisse. ff. de captiuis. & pollinim. reuers. Vbi Glossa verb. exinde ait, & sic non esset in potestate patris tempore mortis patris, quod est necesse, vt teneat pupillaris substitutio. At pater profellus definit filios habere in sua potestate, vt probauimus lib. 4. huius operis. c. 35. num. 44. Cum ergo testamentum in religione non confirmetur sola professione, sed morte naturali, vt contenta in eo effectum fortiantur, ita vt si institutus ante mortem naturale profelli moriatur, cesset institutio hæreditatis; atque tempore mortis, & à die professionis iam pater ille non habeat filios in potestate, cessat valor illius pupillaris substitutionis.

Sed vrgentior difficultas est, quam à nemine tactam inueni, si pater ille in suo testamento disposuisset, vt à die professionis vim haberent omnia contenta in suo testamento, an maneret valida ea pupillaris substitutio, ita vt filio postea intra ætatem pupillarem decedenti succedat substitutus sicut confirmaretur patre professo in religione incapaci? Et videtur pars affirmans, quia tunc testamentum professione confirmatur, sicut morte naturali, vt contingit in religione succedendi incapaci. Sed existimo adhuc euanescere substitutionem pupillarem, quia adhuc professio illa non reputatur mortis naturalis ex iuris dispositione, nec omnes mortis naturalis effectus habet. Vnde cum iure statutum sit, vt pupillaris substitutio vim habeat sola morte naturali patris reuocentis filios in sua potestate, non videtur illa dispositio vim habere in hoc casu: atque ita succedat in ea pupilli bona is qui ea substitutione non facta successurus erat, cum ea substitutio penitus cassata sit.

Sed adhuc difficultas superest de substitutione pupillari facta ab eo, qui postea emittit vota bienni; aut vota coadiutorum formatorum in Societate Iesv. Et quidem eam substitutionem pupillarem confirmari professione trium, aut quatuor votorum in Societate Iesv, perinde ac morte naturali, nemini dubium est, quia tum religiosus ille, tum etiam religio est succedendi incapax, ac proinde professio illa habet omnes effectus mortis naturalis, vt diximus num. 42. Atque idem dicendum est

de votis coadiutorum formatorum in eadem Societate emittis, quia quamuis ea simplicia sint, reddunt vobentem incapacem succedendi; atque ita religio quoque incapax est.

47 Si tamen hi à religione expellerentur, cum maneat omnino liberi ab obligatione votorum, & sic capaces succedendi, non parum dubium est, an tunc adhuc filio existente intra ætatem pupillarem, ea substitutio pupillaris, quæ ius votis confirmata erat, redeat ad pristinum statum, quem habebat ante hæc parentis vota, & ita si viuo naturaliter patre decedat impubes, non sit habiturus bona substitutus pupillariter, sed ipsi parentes; & si is pupillus moriatur ante hunc egressum, substitutus, qui tunc successit, teneatur ea bona patri reddere. Et quidem in priori casu, nempe, quando post egressum moritur viuo pater pupillus, existimo non substitutum, sed parentes successuros, qui in his successibus consideratur capacitas, tempore delectæ successione, quod est quando pupillus, cui est succedendum, moritur; at tunc, cum iam pater non reputetur mortuus, & sit succedendi incapax, censetur ac si viuo patre obiret pupillus, in quo euentu exspirat pupillaris substitutio; sicut in simili dicemus infra: quamuis monacho proficente in religione incapaci, nullum superest ei ius in parentum hæreditatem, sed succedat alij heredes, perinde ac si hic esset mortuus; at eo translato ad religionem incapacem ante parentum obitum, reuiuiscere quoad succedendi effectum, & nomine ipsius successurum monasterium capax in ea bona. In posteriori autem casu, nimirum quando pupillus moritur ante hunc egressum, dicendum est eodem modo, quo diuidimus de monacho Franciscano translato legitime ad religionem incapacem respectu hæreditatis parentum, qui ante ipsius transitum obiret, cum hic quoque transeat simuliter à statu omnino incapaci succedendi ad statum incapacem succedendi in comuni. Sicut ergo hoc non succedat in hæreditatem iam aditam ab hærede, qui successerat, secundum omnes, & secundum vtiorem opinionem, nec in iam delatam, & nondum aditam, ita hic religiosus Societatis Iesv sive effectus iure secularis non succedat in eam hæreditatem, que morte pupilli delata est hæredi substituto, siue ab illo iam adita sit, siue tantum scilicet delata. Atque idem dicendum est de hærede instituto ab hoc coadiutore formato in testamento per ipsum confecto, atque iam iis votis sic ligatur: hic enim non tenebitur post hunc egressum restituere huic hæreditatem, nec legataris legata, siue ei tantum delata sint, siue etiam adita: quia cum iis votis sit omnino id testamentum confirmatum, sicut morte naturali, vt dicemus n. 68. egressus ille nequit nocere, re non existente integra, sed iure iam acquisito hæredi, & legataris, sicut nec transitus Franciscani ad statum incapacem eius nocet.

48 Hinc deducitur quid dicendum sit de substitutione pupillari facta per fratrem Franciscanum ante professionem, qui postea viuo pupillo transit legitime ad religionem succedendi incapacem, & eo profello in hac posteriori viuente adhuc, vel iam mortuo obiit pupillus in ætate impuberitatis. Dixi, profello in posteriori, quia si adhuc esset in illa nouitius, non dubium est, quin statim moriente pupillo fortitaret effectum substitutio pupillaris, & succedat substitutus, quia, cum adhuc ligatus sit professione emissa in religione incapaci, reputatur adhuc tanquam mortuus naturaliter; & sic habebit effectum substitutio. Quando autem eo profello in posteriori, videtur dicendum quod sicut ea mors civilis per professionem in illa priori religione non est perpetua, sed reuocabilis quoad capacitem succedendi, similiter nec valor successione pupillaris erit perpetuus, & irrevocabilis ante ius acquisitionis substituto pupillariter, quod nondum acquisitum est, cum ius pendat à pupilli morte, & tempore huius mortis iam pater erat profellus in religione incapaci, & sic non reputatur naturaliter mor-

tuus, ac corruet proinde talis substitutio, sicut diximus corruere n. 44. statim ac pater proficetur in religione incapaci succedendi. Quod si transferretur ad Episcopatum, & eo sic translato obiret, credo simpliciter corruere substitutionem pupillarem, quia iam pater translatus est ad statum succedendi incapacem, nondum substituto acquisito iure, & sic non reputatur ac mortuus, & cum non desinat esse professus, non redit patria potestas, & sic euanesceat substitutio pupillaris.

Non tamen idem dicendum est, si professi ordinis Minorum, aut Societatis Iesv eicerentur à religione; cum enim non sint liberi à rigida paupertate solemniter promissa in ea religione, sunt adhuc omnia successiones incapaces, ac proinde quasi naturaliter mortui; & ideo eodem modo iudicandum est de illa substitutione pupillari, ac si adhuc perseverarent in religione diximus iudicandum n. 42.

Sed quid de iis, qui vota bienni in Societate Iesv emisere, & antea in testamento fecerant substitutionem pupillarem filio impuberi? Quia in re censo per ea vota extingui substitutionem pupillarem, sicut diximus n. 44. extingui per professionem in religione incapaci, quia, cum per hæc vota fiant veri religiosi, & transeat in sui Prælati potestatem, perinde ac alij religiosi per vota solemnia, desinunt quoque habere filios in potestate; hæc enim (vt diximus n. 44.) est ratio, cur per professionem extinguatur patria potestas: extinguitur ergo quoque substitutio pupillaris, vt pote que ad sui valorem peti pupillum esse sub potestate patris tempore conditi testamenti. Atque sicut status per ea vota assumptus, est reuocabilis per egressum à Societate, quo manent ij liberi professi à votis, ita effectus, quia est amissio illius patrie potestatis, erit quoque reuocabilis, & cessante eo licet recuperabitur patria potestas, & effectus illius, sicut docet Rebelus tractatu de iustitia. parte 2. lib. 1. questione 8. scilicet. 6. numero 63. & 64. patre nouitio in religione cessare ad tempus patriam potestatem; at eam redire egresso illo.

Sed quid dicendum de professis in ordine militari, qui matrimonium ducunt, & proprium habent, vt sunt commendatarij Alcantare, Calatrauz, Diui Facobi, an per hanc professionem cesset substitutio illa pupillaris? Et credo non cessare: quia optimè probat Velasquez conf. 108. à num. 23. vsque ad 31. volum. 2. filium emittentem huiusmodi professionem non eximi à patria potestate; & consequenter idem dicendum erit per huiusmodi professionem à parente emissam.

Vltimò dicendum est, quid est contra si pater substituit filio pupillariter, & is impubes mortuo pater professus est ex dispensatione Pontificia in religione. Qua in re sic distinguendum est: si proficatur in religione incapaci succedendi, substitutio illa fortitaret statim omnino effectum, ac succedat substitutus. Quia cum ea professio habeat vim mortis naturalis, & facta sit manente ætate impubere, censetur hic quasi mortuus ante pubertatem. Atque ita docent Imola cap. in pupillari. num. 4. ff. de vulgari. Guillelmus Benedictus cap. Reynatus. verb. si absque liberis. et 2. vbi de pupillari substitutione. num. 113. de testamentis. Acosta cap. si pater. 2. p. verb. defunctus ante temp. pubertatis. num. 5. Si autem proficetur in religione incapaci succedendi, ait Guillelmus Benedictus eo. num. 113. expirare statim substitutionem pupillarem, & succedere monasterium, quamuis intra ætatem pupillarem obiret. Dicitur, quia substitutio pupillaris exspirat nato libero intra eam ætatem, malitia supplente defectum ætatis ad codicandum, vt constat ex lex factio in princ. ff. de vulgari. & probat ibi. num. 114. ex multis: ergo similiter exspirabit